

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Laitilan kaupunki pitää oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistusta tarpeellisena. Nykyisen järjestelmän tavoitteet ovat hyvät, mutta asiakirjahallinnon prosessit raskaita. Useiden asiakirjojen täyttäminen vie resursseja oppilastyöltä, ja järjestelmä on kankea sekä joustamaton, mikä vaikeuttaa yksilöllisten tarpeiden huomioimista. Kokonaisuudistuksen tulee vähentää hallinnollista työtä, yksinkertaistaa prosesseja ja kohdentaa resurssit tehokkaammin suoraan oppilaiden tukemiseen.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Laitilan kaupunki toteaa oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritellyn kokonaisrakenteen olevan pääpiirteissään tarkoituksenmukainen. Rakenteen perusajatukset ja tavoitteet ovat oikean suuntaisia ja tukevat oppilaiden tarpeiden huomioimista sekä tasapuolisen tuen tarjoamista.

Lakiluonnoksessa yksityiskohdat vaativat selkiyttämistä ja valtakunnallisten linjausten tulee olla yhtenäiset. On tärkeää määritellä selkeästi, miten tukitoimet käytännössä toteutetaan, mikä on tukitoimien minimivaatimustaso sekä luoda yhtenäiset asiakirjapohjat ja käytännöt koko maahan. Tämä selkiyttäisi tukitoimien järjestämistä ja varmistaisi, että kaikki oppilaat saavat tasavertaista ja laadukasta tukea riippumatta asuinpaikastaan tai opetuksen järjestäjästä.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Laitilan kaupunki katsoo, että ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset ovat tarpeen, mutta ne edellyttävät selkeitä ja yhtenäisiä kuvauksia. Yhtenäiset ohjeistukset ovat välttämättömiä, jotta ennakoivat tukitoimet voidaan järjestää tehokkaasti, yhdenmukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Laitilan kaupunki pitää tärkeänä, että oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyvaatimukset ovat yhdenvertaiset sekä julkisille että yksityisille koulutuksen järjestäjille. Tämä varmistaa, että kaikki oppilaat saavat yhdenvertaista tukea koulutuksen järjestäjästä riippumatta.

On huomioitava, että laskennalliset rajat ja uudet sääntelyvaatimukset voivat aiheuttaa myös nykyisten toimivien tukijärjestelmien purkamista. Sääntelyehtojen voimaan saattamiseksi tulisi harkita riittävää siirtymäaikaa, jotta uusien tukijärjestelmien ja -muotojen käyttöönotto olisi harkittua ja hyvin valmisteltua. Siirtymäaika mahdollistaisi kouluille aikaa sopeutua uusiin vaatimuksiin, vähentäen samalla riskiä, että uudistus toteutetaan kiireellä, jonka seurauksena joudutaan myöhemmin tekemään korjaavia prosesseja.

Mitoituksessa ja sääntelyssä on erityisesti huomioitava, että esiopetuksen ryhmässä on päiväkodissa usein kaksi esiopettajaa. Voiko yllä olevan sääntelyn pohjalta oppilaskohtaisia tukitoimia saavia lapsia olla tällaisessa ryhmässä 10? Onko ryhmä silloin erityisryhmä, vai mahtuisiko ryhmään vielä muita lapsia?

Rahoituksen turvaaminen kunnille täysimääräisesti on huomioitava, mikäli lakiuudistus toteutuu. Lakiin kirjatut mitoitukset tulee harkita tarkoin, jotta ei ajauduta tilanteeseen, jossa lakia on haasteellista noudattaa esim. erityisopettajien saatavuuden tai ryhmien jakamisesta aiheutuvien tilapuuhteiden vuoksi. Valtakunnallisten sääntelyehtojen toteuttaminen vaatii riittävää valtion tukea, jotta kunnille ei koidu lakiuudistuksesta kohtuuttomia lisäkustannuksia. Riittävä rahoitus on edellytys onnistuneelle uudistukselle.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Laitilan kaupunki pitää tuen asiakirjojen ja hallintopäätösten määrällistä karsimista tervetulleena uudistuksena. Hallinnollisten asiakirjojen ja päätösten määrän vähentäminen auttaa kohdentamaan resursseja tehokkaammin suoraan oppilaiden tukemiseen. Yhtenäiset asiakirjamallit vähentäisivät uudistusvaiheen hallinnollista työtä merkittävästi ja varmistavat yhdenvertaisuuden toteutumisen eri koulutuksen järjestäjien välillä.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Aikatauluhaasteet ovat lakiuudistuksessa merkittäviä. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että kunnilla on riittävästi aikaa ja resursseja valmistautua muutoksiin. Tämä edellyttää kunnilta sekä resurssitarpeen että taloudellisten vaikutusten tarkkaa arviota jo vuoden 2025 talousarvioon.

Asiakirjahallinnon muuttuminen vaatii huolellista suunnittelua, valmistelua ja koulutusta. Lakiluonnos painottuu voimakkaasti perusopetukseen, mutta valmistelussa tulee huomioida tuen erot ja yhteneväisyydet myös varhaiskasvatukseen. Uudistuksia esitetään monelle eri osa-alueelle, mikä tekee kokonaisvaikutusten arvioinnista haastavaa. On tärkeää, että vaikutusarvioinneissa huomioidaan eri osa-alueiden yhteisvaikutukset ja mahdolliset ennakoimattomat seuraukset. Lisäksi on realistista odottaa, että suuret muutokset vievät aikaa. Uusien käytäntöjen ja järjestelmien täysimääräinen käyttöönotto kestää, ja siirtymäajat ovat välttämättömiä. Tämä auttaa

varmistamaan, että uudistukset voidaan toteuttaa hallitusti ja että mahdolliset haasteet voidaan ratkaista ennen laajamittaista käyttöönottoa.

Jotta uusi järjestelmä omaksuttaisiin tehokkaasti, tarvitaan merkittäviä panostuksia koulutukseen ja järjestelmän käyttöönottoon. Kaikki osapuolet, mukaan lukien opettajat, tukihenkilöt ja hallinnollinen henkilökunta, tarvitsevat asianmukaista koulutusta ja tukea uuden järjestelmän käyttöönotossa. Tämä varmistaa, että uudistukset voidaan toteuttaa sujuvasti ja että ne saavuttavat toivotut vaikutukset oppilaiden tuen parantamisessa.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Käsitteissä ja lakimuutoksessa on erityisen tärkeää huomioida myös esiopetuksen erityispiirteet, erityisesti silloin, kun esiopetus toimii päiväkotien yhteydessä. Nykyisessä lakimuutosesityksessä esiopetus on valitettavasti jäänyt vähemmälle huomiolle. Varhaiskasvatuksessa on juuri siirrytty kolmiportaiseen tukeen, mikä yhtenäisti tukimuotoja. Nyt tämä yhtenäisyys on kuitenkin uhattuna. On ongelmallista, jos esiopetusikäiset joutuvat jälleen kahden erilaisen tukimuodon ristipaineeseen. On välttämätöntä määritellä selkeästi, miten esiopetuksen tuen päätökset tehdään. Ei ole järkevää, että esioppilaille tehdään erilliset asiakirjat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tukimuodoista. Esimerkiksi esioppilas voi tarvita ennakoivaa tukea esiopetuksessa ja samalla täydentävässä varhaiskasvatuksessa tehostettua tukea. Miten varhaiskasvatuksen tuen kolmitasoinen malli sopeutuu tulevaan tuen uudistukseen? Miten käsitellään esioppilaiden täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvien tuki? On ratkaisevan tärkeää, että käytössä on selkeä ja yhdenmukainen käytäntö, joka kattaa sekä varhaiskasvatuksen että esiopetuksen tukimuodot.

Laaksonen Susanne
Laitilan kaupunki